

J. Mastenbroek, *Met heil bezocht, Herinneringen aan dr. C. Steenblok en Gods volk in Poortvliet*, Uitgeverij Den Hertog - Houten, 194 blz., € 19,50

Nooit onderging iemand meer en grotere beledigingen van mensen dan Christus, en nooit verdroeg iemand meer die vreedzamer en vergevingsgezinder was dan Christus: *Toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed Zijn mond niet open* (Jes. 53:7). Gods knechten hebben vaak een dubbel kruis daar zij om Christus' wil moeten lijden om Hem meer gelijkvormig te worden. Het is bijzondere genade als zij een Christus-gelijkvormige vergevingsgezindheid beoefenen zoals Calvijn. Hoewel hij een man was met een opvliegend karakter, mocht hij bij een bijzondere gelegenheid de genade van vergevingsgezindheid beoefenen. Dit was nadat Luther smalend over hem had gesproken, waarop Calvijn niet méér zei dan: 'Al zou hij mij een duivel noemen, toch zal ik hem erkennen als een uitnemende dienstknecht van Jezus Christus.'

Met het doorlezen van het boek: *Met heil bezocht* dachten we aan het bovenvermelde. We lezen namelijk de schokkende gegevens uit de geschiedenis van ds. C. Steenblok in zijn eerste gemeente te Lopik. De schrijver heeft voornamelijk uit de kerkenraadsnotulen geput, die gewoonlijk voor andermans ogen verborgen zijn. De drab die de schrijver uit de notulen omhoog heeft gehaald bevat menselijk venijn, treiterij, zifterijen en vijandschap, wat als het ware te ruiken is. Terecht omschrijft hij het als 'mensonterende omstandigheden.' Zijn verontwaardiging over de behandeling van ds. Steenblok kunnen we ook omschrijven als 'Godonterende omstandigheden' en zijn sympathie voor deze leraar doet weldadig aan.

We kunnen niet schrijven dat het lezen hierover tot stichting is. Zo

werd het de predikant bijvoorbeeld verboden om tijdens de bediening van het Heilig Avondmaal toespraken te houden. De reden hiervan zal ongetwijfeld het separerende element in zijn preken en toespraken zijn geweest. Vele zaken werden gewoonweg achter zijn rug om door de overige kerkenraadsleden geregeld tot en met een verlaging van zijn traktement. Hoewel de kosteres tevreden zal zijn geweest dat haar vergoeding niet verminderd werd, was het besluit van de kerkenraad om het traktement van de predikant wel te verminderen een zeer pijnlijke aangelegenheid. We willen niet verder gaan om de vuile drab die uit de kerkenraadsnotulen geput is te vermelden, en vinden het terecht dat de schrijver niet meer schokkende bijzonderheden heeft willen vermelden.

De aanleiding van de opstelling van genoemde kerkenraad was omdat zij niet konden instemmen met de Bijbels-bevindelijke waarheid die hun leraar verkondigde. Nee, het ging niet om zijn karakterstructuur zoals door anderen gesuggereerd wordt. De auteur van dit boek omschrijft zijn karakter zoals dit voor heel zijn leven gold als volgt: 'Dr. Steenblok richt zich geheel op zijn werkzaamheden. Hij is goedig van karakter en meelevend met de -vooral studerende- jeugd. De studenten van de Theologische School ervaren hem als vriendelijk, goedgehartig, beminlijk en integer.'

Ongetwijfeld deed het de verguisde leraar goed dat Gods ware volk in Lopik wel veel met hem ophad en zij zielenvoedsel onder de prediking ontvingen. Zij zullen voor hun leraar gezucht hebben en zich het lijden hebben aangetrokken van hem die uiteindelijk om gezondheidsredenen emeritaat moest aanvragen en van Lopik naar Poortvliet vertrok.

Al leek ds. Steenblok in Lopik alles tegen de hebben, toch was het niet buiten de bijzondere leiding van Christus' Geest die hem op deze wijze meer bekwaamde om de zuivere waarheid te kunnen verdedigen en om Christus meer gelijkvormig te maken. Veelzeggend was het dat de moeder van ds. Steenblok reeds was voorbereid op de strijd en tegenstand, toen zij bij zijn geboorte met kracht de volgende woorden in haar hart ontving uit Psalm 105:15: *Tast Mijn gezalfden niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad*. Dit werd verzegeld tijdens zijn bevestiging tot het ambt van herder en leraar te Lopik. De bevestiger, ds. P. Ch. van der Vliet gaf hem van Godswege de volgende woorden mee: *Des HEEREN weg is in wervelwind en in storm* (Nahum 1:3b).

Deze tekstwoorden waren vervolgens op zijn hele leven van toepassing. Vele stormen zijn over zijn hoofd gegaan. De aanvallen van en bestrijdingen door de vorst der duisternis waren nog de heftigste stormen. Maar onze beproefde ambtsbroeder mocht in zijn leven weten dat de moeizame weg in wervelwind en in storm, de weg was van de HEERE, de getrouwe Verbonds-God, zoals de titel van het boek dit bevestigt: *Met heil bezocht*. Aan het einde van zijn moeitelijke leven kwam de Heere dit Zelf te bevestigen toen Hij hem tot zijn vertroosting voorkwam met Jesaja 54:9-11. Zo stierf deze geharnaste leraar, die pal stond voor de zuivere waarheid, getroost door God in Christus om het loon van een goede en getrouwe dienstknecht uit genade te ontvangen! Het zou verrijkend zijn geweest als de schrijver enkele levensbeschrijvingen van Lopikers had kunnen opnemen, die onder zijn prediking getrokken en gesticht waren. Waarschijnlijk heeft hij geen gegevens hierover kunnen vinden. Wel kunnen we verschillende getuigenissen van Poortvlieters lezen,

de plaats waar dr. Steenblok enige tijd als predikant aan de gemeente verbonden was. Vermelden we hierboven dat de schrijver de vuile drab uit de kerkenraadsnotulen van Lopik naar boven haalde, Gods volk te Poortvliet leefde door ontdekkende genade de vuile drab van hun goddeloos bestaan tot hun smart in en werden hellewichten voor God. Maar vervolgens werden zij opgeleid tot Jezus, de Zaligma-ker, Die Zijn dierbaar bloed voor hen had gestort, waarin God de Vader volkomen voldoening had gevonden. Dr. Steenblok en het volk zijn de strijd te boven en mogen eeuwig God Drie-enig de eer geven, omdat zij 'met heil bezocht' zijn.

We willen de opmerking van de schrijver nog beantwoorden of ds. G.H. Kersten invloed op dr. Steenblok heeft uitgeoefend om hem naar de Gereformeerde Gemeenten over te halen. Dit naar aanleiding van de authentieke brief van dr. C. Steenblok aan ds. R. Kok die niet eerder werd gepubliceerd.

Heeft ds. G.H. Kersten invloed op dr. C. Steenblok uitgeoefend?

De schrijver, J. Mastenbroek, heeft zich verdiept in de strijd die ds. C. Steenblok in zijn eerste gemeente te Lopik ondervond, zoals we kunnen lezen in zijn pennenvrucht: *Met heil bezocht*. Tevens beschrijft hij de overgang van deze predikant van de Gereformeerde Kerk naar de Gereformeerde Gemeenten. In hoofdstuk 10 op bladzij 126 lezen we: 'Ook dr. Steenblok voelt zich aangetrokken tot de Gereformeerde Gemeenten. In hoeverre ds. Kersten invloed op hem heeft uitgeoefend, blijft een onbeantwoorde vraag.'

Het doet ons goed te kunnen mededelen dat deze vraag niet onbeantwoord hoeft te blijven! De hervormde emeritus predikant M.D. Geuze te Nunspeet was zo welwillend ons vorig jaar zomer de originele brief van dr. Steenblok, tegelijk met een vriendelijke briefkaart, te sturen waarin deze vraag wordt beantwoord. Uit de inhoud blijkt

overduidelijk dat ds. R. Kok dr. C. Steenblok kort na zijn overkomst naar de Gereformeerde Gemeenten niet gunstig gezind was.

De classis Tholen van de Gereformeerde Gemeenten besloot tijdens 'een spoedeisende buitengewone vergadering' op 26 februari 1943 dr. C. Steenblok, predikant van de Gereformeerde Kerk te Poortvliet tot het kerkverband toe te laten. Het overgrote deel van zijn gemeente volgde dr. Steenblok in zijn overgang naar genoemd kerkverband. Op 5 april 1943 bevestigde ds. G.H. Kersten dr. C. Steenblok tot herder en leraar van de gemeente te Poortvliet. Omdat de Duitsers een groot deel van het Zeeuwse land onder water zetten, vertrok de predikant naar Dordrecht vanaf februari 1944 tot het voorjaar van 1945.

Dr. Steenblok was ongeveer een half jaar in Dordrecht toen hij een brief van zijn collega ds. R. Kok ontving met informatie van zijn ouderling dat niet de Heere het hart van dr. Steenblok had omgebogen om over te gaan naar het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten, maar dat hij zou zijn overgehaald door een collega van ds. G.H. Kersten. Het blijkt duidelijk dat ds. Kok niet gelukkig was met de overkomst van dr. Steenblok. In een persoonlijke brief aan zijn collega beweerde hij stellig dat deze niet uit eigen overtuiging of eigen beweging was overgekomen. We vermoeden dat deze openlijke verdachtmaking mede het gevolg was van de lezing: *Christus en de algemene genade* die dr. Steenblok voor de onderwijzersvereniging op 12 april 1944 had gehouden. Ds. Steenblok leerde niet anders, dan dat de algemene genade voor de verworpenen niet voortvloeit uit de borgtochtelijke verdienste van Christus. Hij bewees dit met Gods Woord en tal van oudvaders.

Dr. Steenblok schrijft op 1 september een keurig antwoord terug, waarin hij niet alleen de beschuldiging weerlegt en aangeeft dat ook ds. Kersten hem niet gevraagd had om over te komen, maar - en wij

achten dit het voornaamste - waarin hij aangeeft dat de Heere hem Zelf de weg naar de Gereformeerde Gemeenten had gewezen en zijn hart had omgebogen. Tevens vraagt hij ds. Kok waarom hij nu, nu er onrust in het kerkverband is, durft te beweren dat hij niet uit overtuiging of eigen beweging overgekomen is, maar door anderen is overgehaald. Omdat de heer Mastenbroek in zijn boek: *Met heil bezocht* de opmerking doet: 'In hoeverre ds. Kersten invloed op hem heeft uitgeoefend, blijft een onbeantwoorde vraag', willen we de brief van dr. C. Steenblok geadresseerd aan ds. R. Kok geheel opnemen:

Dordrecht, 1 september

Waarde broeder,

Uw schrijven met de mededelingen van uw ouderling ontving ik en zend u de laatste terug. Uw ouderling heeft blijkbaar niet begrepen waar het over ging. Vreemd is allereerst al, dat ik vorig jaar hetzelfde zou gezegd hebben en nu nog weer een keer en dat juist nu dit verhaal bepaald dienst moet doen. Waarom dan niet reeds het vorige jaar! Ook schrijft hij, dat hij gevraagd is. Daar zit u dus achter naar ik veronderstel.

Maar waar het eigenlijk over loopt is een zinsnede die ik zou gebezigd hebben en die dienst moet doen om aan te tonen, dat ik niet van de Heere gezonden zou zijn naar de Gereformeerde Gemeenten, maar overgehaald zou zijn geworden. Dus dat het niet Gods- maar mensenwerk zou zijn, dat ik in de Gereformeerde Gemeenten ben overgenomen. En dat zou dan vorig jaar en nu dit jaar weer zijn gezegd.

Deze zinsnede die mij in de mond gelegd wordt, zou dan zijn:

Onverwachts kreeg ik tijding door een leraar (een collega JR) van ds. Kersten of ik in diezelfde week ter vergadering wilde komen om verslag te doen van bekering en roeping.

Wie echter ter zake kundig is voelt direct dat deze voorstelling totaal onjuist is. Allereerst kan ik u verzekeren, dat geen leraar van ds. Kersten mij ooit deze vraag gesteld heeft. En ook ds. Kersten heeft mij nooit gevraagd om over te komen. Ik zelf heb een leraar

van de Gereformeerde Gemeente, die te Poortoliet kwam preken op donderdag EEN WEEK VOOR de classis-vergadering te Tholen - waar ik overgenomen ben - gesproken en een en ander gevraagd. En dit in verband daarmee, dat ik dan zondag daarop afscheid zou preken in de kerk waar ik tot dusver preekte. De eerstvolgende zondag na die zondag van het afscheid zou ik dus niet meer in datzelfde kerkgebouw preken. Genoemde leraar heeft daarop geadviseerd om dan het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Poortoliet ten gebruike te vragen. Een ouderling van de Gereformeerde Gemeente te Poortoliet, mede tegenwoordig, wilde daar echter niet van horen, maar zei dat ik dan tegelijk in een en dezelfde dienst voor de Gereformeerde Gemeente en voor mijn eigen gemeente in het gebouw van de Gereformeerde Gemeente maar moest optreden. Daarop heb ik geïnformeerd naar een zo spoedig mogelijke datum voor de vergadering van de classis Tholen om opgenomen te mogen worden in het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten.

Dat is dus heel iets anders. Trouwens hoe is het nu toch mogelijk dat men in een en dezelfde week ter classisvergadering geroepen wordt en verschijnt zonder minstens een week kennisgeving gedaan te hebben van een aanvraag voor een bijzondere vergadering van de classis. Dat strijdt toch met de meest

elementaire begrippen van het kerkrecht, in een geval als het mijne was.

Ook dat 'onverwachts' klopt hier heel niet met de toedracht van de zaak. Want toen de Heere mij ongeveer een jaar tevoren van de Gereformeerde Kerken had losgemaakt innerlijk in mijn ziel en het minstens 5 maanden voor mijn overkomst mij van 's Heerenwege duidelijk was gemaakt dat Zijn weg met mij leidde naar de Gereformeerde Gemeenten, had ik na de aanvankelijke uittreding uit het verband van de Gereformeerde Kerken omstreeks half december 1942 tegenover mij 4 van de 5 uittredende kerkenraadsleden, die bij de Christelijke Gereformeerde Kerken aansluiting wilden zoeken. Op een ledenvergadering, half januari 1943, heb ik voorgesteld en aangedrongen op aansluiting bij de Gereformeerde Gemeenten en meegedeeld dat 's Heeren weg met mij in dit geval daarheen voerde. Op die vergadering hebben voorzitter en scriba, die beslist die kant niet opwilden ontslag genomen. En van de drie overgebleven kerkenraadsleden was er maar 1 die geheel aan mijn zijde stond, namelijk een diaken. Een maand later, in de tweede helft van februari, is de scheiding ook met de 2 andere kerkenraadsleden, die niet mee wilden om opgenomen te worden in de Gereformeerde Gemeenten gekomen.

Van een 'onverwachts' is in dit verband dan ook totaal geen sprake. Uit volle overtuiging en in het vaste be-

wustzijn, dat de Koning der Kerk mij naar de Gereformeerde Gemeenten leidde ben ik overgekomen en was de ontsluiting en verklaring aan mijn ziel Zijnerzijds van die wegen aanvankelijk voor ik overtuigd was onvoorziens en ongedacht en onverwachts. Daar ik zelf mijn weg niet mocht gaan, maar door Hem gezonden en geleid moest worden. En van voorkeur of begeerte naar een ander kerkverband was ook helemaal geen gedachte bij me.

Uw ouderling heeft dan ook de toedracht van de zaak, voor zover ik er van sprak, dan ook heel niet begrepen. Erger echter is wat u doet. U schrijft gewoon neer, dat ik niet uit overtuiging of eigen beweging overgekomen ben. Dacht u nu werkelijk dat ik geen diepere opvatting heb van mijn roeping en zending?

En hiermee eindig ik.

Met vr. groeten

t.t.

Ondertekend door C. Steenblok

De afkorting 't.t.' betekent: 'geheel de uwe'. Het is duidelijk dat ds. R. Kok vanaf het begin dr. C. Steenblok niet gunstig gezind was, in tegenstelling tot ds. G.H. Kersten die het volste vertrouwen in hem had. Het voornaamste in het leven van dr. Steenblok was dat de Heere de titel van het gerecenseerde boek in zijn leven en sterven bevestigde: Met heil bezocht.

Teksten van Luther

Leven in Christus

Het is de bedoeling om D.V. in de komende periode een aantal artikelen over de reformator Maarten Luther in ons blad op te nemen. Dit naar aanleiding van het feit dat wij in dit jaar herdenken, dat 500 jaar geleden de Reformatie plaatsvond.

Hoewel de Heere daartoe meerdere reformatoren heeft willen gebruiken, is het toch Luther geweest, die door het aanslaan van zijn 95 stellingen en zijn moedig optreden tijdens de rijksdag in Worms de 'man van het eerste uur' genoemd kan worden. Niet voor niets noemde Johannes Calvijn hem in een brief die hij op 20 januari 1545 aan Luther richtte, meerdere malen 'uitnemende herder en dienaar van Christus' en 'mijn hooggeëerde vader in Christus'.